

!lob !gailgan

Hoa sisenma-aon ts! sisenaoon ts!n hoana xu i ge ra #gaolkhahe !Huhasi !Awosasib !Hus (Social Security Commission) di !Gohos, !Aeb sas ts! !lob !Gailgab #Gaes !nan ni mataresa. !Guilnas matare#uis ge ne #gaesa xu ra dthe sisenao-i ni !lo, sisenlus kurina s!na tamas ka io sisen !lkhās masib !na ha tamase ni #anlghes karao.

Khoe-i di !lob !khas ne #gaesa ni matare#ui maris ge !lnā sisenao-e xu go uihā i khoe-i ai ra matare#uihe. Xoalgalgās “khoe-e xu go uihā i” ti hā mis dis ge nepas a sisenusa lgaub laroma a #haba. !ls ge ra !khō#gā mā khoe-i lgui-i ka xawe i ga a !gaulgau !lkhā !lib tamas ka io !lis go ne go !lo#oa khoe-i xa goro kōlgāhesa – !lo#oa go khoe-i ga !li-i ai #hanusise xoalguisa kōlgās !reamsa uihā tama hā i xawe. Nēs ge !lkhā surib !hōsa-i ts!na a !khō#gā !lkhā. Nē !lo#oa hā khoe-i ga aob tamas ka io taras ts! !gōana ni !goro hās ka os ge matare#uisa !lin !lga #gurose ra !, !lkhā suri soregub ts! xōlkhā hā khoen mābahe goron ailā.

Sisenaoon matare#uis tsūkelgab sisenlkhāib ai go hāb laroma

Sisenaoon Matares #Hanumās ge ai#homide dī hā matare#uis #namipe, hana-i ga sisenao-e !laerob di !gaib !guib tamas ka io hāhā ra sorosi !nubusib tamas ka io !lob hā !lib / !lis siseni !nā go hā tsūkelgab xa a laromaheb !laeb !nā. Nē matare#uis ge !nāti ! sisenaoon hā #hanub ra !laekorobe !m!l!gui !lkhōloamaris !naka ra !lkhōloan !guin laroma a sisenxa.

Khoe-i di !lob !khas ne Sisenaoon Matare#uis #Gaesa ni matare#ui maris ge !lnā sisenao-e xu go uihā i khoe-i ai ra matare#uihe. Xoalgalgās “khoe-e xu go uihā i” ti hā mis dis ge nepas a sisenusa lgaub laroma a #haba. Nēs ra !khō#gās ge mā khoe-i lgui-i ka xawe i ga a !gaulgau !lkhā, !lib tamas ka io !lis go loasase tamas ka io !kharese nē go !lo#oa khoe-i xa goro kōlgāhesa uib di #hāsigu !nā hā !lkhā surib !hōsa-i ts!na a !khō#gā !lkhāsa. Nē !lo#oa hā khoe-i ga aob tamas ka io taras ts! !gōana ni !goro hās ka os ge matare#uisa !lin !lga #gurose ra ! !lkhā suri soregub ts! xōlkhā hā khoen mābahe goron ailā.

Tare-ets a dī !lkhā sa sisenmā-ao-i Sisenxu #Hamumāsa go !u#am tits ga #āio?

- !Hao!hao !gaul!gaun sa !hōba ni #khā!nāna.
- !Goragu sa !gomsiba sa sisenmā-ao-i !kha.
- Hana i ga sisenmā-ao-e !hōba oresa ni hōba tama ni is karao, ots ge sa !gomsiba sisenxu o!nā-ao-i tamas ka io Sisenxu #Nū!l!khaeba-ao-i tawa sī-ū !lkhā.

Māga !l!kharagu sao raga sisenmā-ao-i ga Sisenxu #Hanumās !l!garaga sao tama a io?

Sisenmā-ao-i ge a #ganhe !lkhā –

- !gae-oasa sisenao-i hā #hanu!nāse !hae!he hā-e;
- matare mādawa-amsa sisenao-e; tamas ka io
- !ni dā!harodi hā sisenxu o!nā-ao-i tamas ka io Sisenxu !Gor!gal!khaib xa !m!l!gui!he hāde d!lo!loa.

Māpats !arufi hā #ansa a hō !lkhā?

- !Hao-ū re Ministris Sisenxu ts! !Huhasi !Oabadi disa (061-2066111) tawa.
- !Hao-ū re Legal Assistance Sentersa (061-223356).

Nē #an#an!ui#haweb ge Surigu O!nādi ts! #Gao#gaolnās Projeks Legal Assistance Senters dis xa 2014 !li kurib !nā ge ai#homi!he.

!Amlares ts! !gāis ge #Hanub Amerikab dīb xa marisise mālgā!he hā

Legal Assistance Senters:

- !!llawa!gōas 061-223356 • Xoalnā!khais 604, !Aellgams, Namibiab • Emails: info@lac.org.na

LGBTs #HANUGU Namibiab !nā Sisenxu

Namibiab Sisenxu #Hanumās ge ra mī, sisenmā-ao-i lo!lū tamas ka io sāusa lgaub !nā sisenao-i !o!gu !gorasa a dī !loasa sao ran ai !go!gao hāse, aillgause surib, !gameb !haros tamas ka io omaris !re!amxasigu. Nēs ge hoa !harigu siseni digu ai sisenxa – #nū!k!hā!hes, #nū!bē!hes, tarin ni !lkhā!lkhā!khā!de hōs proxramgu !nā !lhaos laroma ra dthe sapi#ui!nādi, ts. !n.

Nē #Hanumās ge !o-aisase #khā tama hā !goras hā surib !gaellares tamas ka io surillnāe#nū!lkhās ai ra dthes ai. Namibiab #guro #hanub sisenxu dīb hā !hūb !horas khaolgā ge hā !b ge gere !lkhā!ba, !gorasa dthesa khoe-i surib !gaellares ai, xawes ge nēsa hā ge !lkhā!wa kōlgādi sisenxu #hanub didi !nā ge ūbē!he. Nausas ge !gorasa dīs khoe-i surib !gaellares tamas ka io mā suriba-i ra māsen #gaos disa !lkhā!bas surib ai !gorasa dīs dis !naka a !nā !lkhā. Nau !hūgu !nā hā !goralgal!khaigu ge a hō#ui !khais ge !lhōn hān ge sisenaoon surib ai hā !gorasa dī-aihes xa ra !romahese !gā!lgāna gere !hanahen ge, !lin ge #gaolkhādi hāts aore tamas ka io tares ga o ni ūhān ai d!lo!loa tama gere !sa, ts!n ge sisenaoon gere !hae!he !lin ga suriba dawa hās karaose.

LGBT = taesurillāgus, aoresurillāgub, hoalkhās!surillāb, suridawas

Sorosi#harugub loa #gae#hawus Sexual harassment

“Sorosi#harugub loa #gae#hawus” ge ra lnaelgau #gaohe tama tanisenlgaub sorosi#harugub lkhāb lga ra #gaeb lgauba sisenao-i loagu hīa #hanixūse nē khoe-i lguitikōsiba sīsenni lnā ra tsālkhāsa. Nēs ge sisenmā-ao-i tamas ka io sisenllare-ao-e xu hā lkhā.

lnāpa kha ge lgam lgaukha hā sorosi#harugub loa #gae#hawus dikha sisenlkhaib ai:

- Sisenao-i nē lgauba llkhorellhare tama is – aillgause, sisenao-i lūsose nau sisenao-e lli-i lkha #ū#oas laroma ra llkhou#ui nausa i lnai ge lkhāikhomhe hīa.
- Mā lnāulāba ūhā khoe-i hoa-i nē tanisenlgauba ūloasa tamase ra lgawāfīs – aillgause, sisenao-i nau sisenao-i di samra tamas ka io #arede lkhōs tamas ka io lnorosa ra dītīsā sisenlkhaib ais, #hanu tama hāse.

Sorosi#harugub loa #gae#hawus g e a ī llkhā sats a mā surib dis tamas ka io mā surilgaellare-ets ūhās ai lgaolgaosa tamase. Nēs ge sorosi#harugub loa ra #gae xawe sakho māti ra tsābagus lkha lgaellaresa tama hā. #Khōadī-ao-i tsī #khōadī-aihe ra khoe-i ge lkharaga tamas ka io lgui surib di llkhās tsīna ī.

Aillgause, sorosi#harugub loa #gae#hawus llhōn nau lhūgu lnā hān xa i ge lnaelkhaisa ge hā i aorekhoeb ge llīb tare sisenllare-aodi xa sorosise a lnā#amhesa “aorekhoeseb” ge #āuloa hāse tanisen tama hā i lkhais laroma. Nau lnaelkhais lnās ge tarekhesa llīs sisenllare-aode sorosi#harugub lkhāb lga ra #gae#hawuse tsī gere ōa-am llīde lgoeb lga ra #gae sarana ana kaisa idi #gui llama-aona #harugub laroma #gae.

Sisenmā-aon ga llīna aitsama sorosi#harugub loa #gae#hawus lnā lhapixa tama i xawen ge nī llawollawo lnā sisenlkhaib nī lnorasa lkhaisa sorosi#harugub loa #gae#hawus laroma.

Sats nī hāna llgarihes kara sorosi#harugub loa #gae#hawusa #gōs laroma sisenlnāxūsa, ots ge sa sisenlnā hō-oas tamas ka io #oalnādi laroma mātare#uihes #hanuba ūhā.

Omaris khoen ai hā lereamsendi

Omaris ai hā lereamsens ge lūilgās tsī #khālnās disa llgū-i, aob tamas ka io taras, lgōa-i tamas ka io “sats lereamsa tani-ai hān” māsa.

Sisenmā-aon ge tā lgorasa sisenao-i ai nī dī llī-i ūhā omaris ai lereamsendi ai lgaolgaō hāse. Sisenmā-aon ge hālaro ra marisa lnā lereamxasigu laroma sisenao-i tsī sisenao-i tsīn hoana nī mā.

Sisengu #Hanumās 11s 2007llī kurib dis ge xoalgālgā tama hā “khoe-e xu go ūihā i”, ti hā mī-aisa, xawes ge llīsa #haba #āibasensa ūhā is llkhā surib lhōsa-i tsīna llkhō#gā tsī lgōan hīa llkhā surib soregub lnā ra kōlgāhen tsīna. Ī llkhā a lkhais ge sisenmā-ao-i a lganlge llkhāsa #hanuba nē lgaub lnā sisenxa kaisa, xawets ge sa #hanuba lgonlgonlgaō tsī “khoe-e xu go ūihā i” ti hā mī-aisa nēpas ra lgause lguilā llkhā.

Tsāballhaos sālāeb

Tsāballhaos sālāeb ge llōb tamas ka io llkhōllkhōsa laeb omaris khoen lnā ra hāb llaeb lnā ra ūhe sālāeba.

Nē laromas laromas ge Sisengu #Hanumāsā “omaris” ti hā mīsa ra lguilā llīs lgōa-i (#hunuma lgōa-i ase #hanusise ra ūloahe lgōa-i, lhaolnāsi lnaetigu loagu), aob tamas ka io taras, llgū-i tamas ka io lnāosa-i, lgāsab tamas ka io lgāsas, tsī luillgūb tamas ka io luillgūsa. Nēs ge ra #āibasen tsāballhaos sālāeb #hanusise #gaolkhāsa tama hāsa llōb tamas ka io laeb llkhā suri soregub dib lnā. (Nēs ge llkhāti ra #āibasen tsāballhaos sālāeb #hanusise #gaolkhāsa tama hāsa llōb tamas ka io laeb lkharaga suri soregub dib lnā llīn ga lgame tama io.)

llAeb ailā sisenmā-ao-e xu lgoras mātaremaris

llAeb ailā sisenmā-ao-e xu lgoras mātaremaris ge ra mātare#uihe Sisenao-i hīa llkhā sisenmā-ao-i tawa 12s xa lnāsa llkhāga sisen hā-i ga –

- #hanuolnāse hākaihe o;
- aitsama sisenlū tamas ka io sisenlūs kurigu 65 diga a sīnāo; tamas ka io
- noxopa-i ra sisen hīa a llō o.

llAeb ailā sisenmā-ao-e xu lgoras mātaremaris ge lorodomma lgui wekheb llkhōloamarisa nī mātare#uihe mā lgui kurib hīa-i sisenao-e #gae lgaō tamase lnā sisenmā-ao-e goro sisenbab hoab laroma. Hana i sisenao-e noxopa-i ra sisen hīa nī llō xawe lumixollguiba ūhā tama nī is kara, ob ge #hanuba ra mī nē maris nī mātare#uihesa llī-i di taras tamas ka io aob tamas ka io lgōan sisenao-i din ai, hana-i tara-i tamas ka io ao-e nī lkhais karao. llKhā surillāgub lnāb ge nē lgāilgāba llkhō#gāsa tama hā lumixollguib nī lkhais karao. (Nēs ge llkhāti a sisenxa lkharaga surillāgub lnā llīn ga lgame tama io.) Nē laromas laroma, noxopa hā llkhā lnīn laroman ge, soregus lguisa hī hā khoena nī llawollawo lumixollguigan nī ūhāsa.

Sisenaoon lhū-omkhāis lhanagu lnā hā tsī lnāpa ra sisen

Sisengu #Hanumās ge ra mī sisenmā-aon lgarolāsisenaoon din nī māsa #āuloa hā hāllkhain, #khari-omn tsī llgam-i tsīna lgarolāsisenaoon tsī llīn lereamsa ū-ai hā khoen tsīn hoan laroma. Sisenmā-ao-i ge llkhāti nī mā #ūn, maris #ūna llamas laroma, tamas ka io llhūlāsa llīn ūitsamaxūn tamas ka io lhanadīb laroma. Nēn ge lgarolāsisenaoon tsī llīn lereamsa ū-ai hā khoen tsīn hoan di #hāsigu lnā #āuloa hāse dīloaloa llkhā. Nē laromas ais ge “khoe-e xu go ūihā i” ti hā mī-ais di llguilāsa lgarolāsisenao-i tsī llī-i di aob tamas ka io taras, tsī llī-i lereamsa ū-ai hā lgōan lgarolāsisenao-i di tamas ka io llī-i di aob tamas ka io taras din lguina llkhō#gā hā. Nēs ge ra #āibasen lgarolāsisenao-i llī-i sisenmā-ao-e xu a #gaolkhā lloasa hāllkhai-i tsī #ūna llī-i llkhā suri lhōsa-i #hāsigu lnā dīloaloas ase. (llKhāti i ge sisenmā-ao-e lguis khami ī lgui-ai-i tsīna ūhā tama hā lkharaga surigu khoen hīa lgame taman #namipe.)